

Miasto Toruń

**OCENA AKTUALNOŚCI I STOPNIA REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI
PN. *PROGRAM REWITALIZACJI TORUNIA DO ROKU 2023***

PREZYDENT MIASTA TORUNIA
TORUŃ, WRZESIEŃ 2021 R.

SPIS TREŚCI:

1. WPROWADZENIE	3
2. PODSTAWOWE INFORMACJE NA TEMAT OBSZARU REWITALIZACJI.....	4
3. OCENA AKTUALNOŚCI ZJAWISK KRYZYSOWYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI.	10
4. STAN REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	15
4.1 STAN REALIZACJI PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ	15
4.2 PRZEDSIĘWZIĘCIA WSPIERAJĄCE REALIZACJĘ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	21
4.2.1 KONKURS DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	21
4.2.2 PROGRAM „MOJE PODWÓRKO”	23
5. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	25
5.1 PROBLEMY WYSTĘPUJĄCE NA OBSZARZE REWITALIZACJI A STOPIEŃ WDROŻENIA PRZEDSIĘWZIĘĆ	25
5.2 POSTĘP REALIZACJI CELÓW I WIZJI OBSZARU REWITALIZACJI	26
6. KOMITET REWITALIZACJI.....	28
7. OCENA AKTUALNOŚCI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.	30
8. PODSUMOWANIE OCENY	34
SPIS TABEL I MAP	35

1. WPROWADZENIE

Działania rewitalizacyjne w Gminie Miasta Toruń prowadzone są na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji pn. *Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023* (GPR). Jest to dokument mający na celu zaprogramowanie i realizację procesu rewitalizacji. Stanowi wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego i stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, będący narzędziem planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. Realizacja założonych projektów o charakterze społecznym i infrastrukturalnym dąży do osiągnięcia synergii efektów działań rewitalizacyjnych, wpływa na osiąganie celów rewitalizacji, a tym samym na rozwiązanie lub zminimalizowanie problemów stanowiących podstawę wyznaczenia obszaru działań rewitalizacyjnych.

Gmina Miasta Toruń, przystępując do opracowania GPR, zdecydowała się na działanie zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485). Biorąc powyższe pod uwagę, uchwalenie programu rewitalizacji nastąpiło po przeprowadzeniu procedury, której zasady opisano w przedmiotowym akcie legislacyjnym.

Każdy etap, który w ustawie o rewitalizacji wymagał przeprowadzenia konsultacji społecznych był nimi poprzedzony. Tak było z pierwszym krokiem dotyczącym podjęcia **uchwały nr 513/16 z dnia 29 grudnia 2016 r. o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji**.

Po podjęciu uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, w dniu 23 lutego 2017 r. Rada Miasta Torunia podjęła **uchwałę RMT 539/2017 o przystąpieniu do sporządzenia Programu Rewitalizacji Torunia do roku 2023**. Procedurę przyjmującą dokument zakończyła **uchwała Rady Miasta Torunia nr 922/2018 z dnia 6 września 2018 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji pn. Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023**. Poszczególne przedsięwzięcia i projekty znajdujące się na liście podstawowej zadań rewitalizacyjnych, realizowane są przy wsparciu środków unijnych, głównie w ramach Poddziałania 6.4.1. oraz 11.1. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

Wdrażając GPR prowadzono sukcesywny monitoring związany z terminowością zaplanowanych inwestycji, realizacją wskaźników, identyfikacją problemów oraz aktualnością kosztów poszczególnych zadań. W wyniku tych działań, w związku z ujawnieniem się oszczędności w puli środków unijnych, rezygnacji Wnioskodawców z realizacji projektów, zmiany źródeł finansowania oraz wprowadzeniem nowej inwestycji do Programu, podjęto decyzję o przystąpieniu do aktualizacji GPR. W związku z tym, w dniu 21 listopada 2019 r. Rada Miasta Torunia podjęła **uchwałę nr 280/2019 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji pn. Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023**. Procedurę wprowadzenia stosownych zmian zakończyła **uchwała Rady Miasta Torunia 346/2020 zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji pn. Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023**.

Niniejszy dokument sporządzono w oparciu o art. 22, pkt 1 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tekst jedn. Dz. U. 2021 poz. 485) który mówi, że gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, co najmniej raz na trzy lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie. We wrześniu 2021 roku mija trzeci rok realizacji postanowień GPR.

Realizacja GPR stanowi zobowiązanie całej Gminy. Ocena stopnia realizacji zadań obejmuje zarówno aspekt związany z zaawansowaniem poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (infrastrukturalnych i społecznych), jak również z monitorowaniem stopnia realizacji założonych celów procesu rewitalizacji. Ocena aktualności Programu stanowi refleksję nad adekwatnością prowadzonych działań i ustaleń programu wraz z analizą wizji obszaru rewitalizacji z perspektywy pierwszego trzyletniego okresu prowadzenia „procesu naprawczego”.

Rewitalizacja w Toruniu prowadzona jest w sposób interdyscyplinarny, co oznacza zaangażowanie w proces nie tylko magistratu, ale także podmiotów podległych Gminie Miasta Toruń oraz podmiotów zewnętrznych (wspólnot mieszkaniowych, organizacji pozarządowych). Wszyscy są dla siebie partnerami, którzy w różnym stopniu odpowiadają za realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Efektywność procesu zależy od zaangażowania całego samorządu oraz włączenia weń wszystkich interesariuszy.

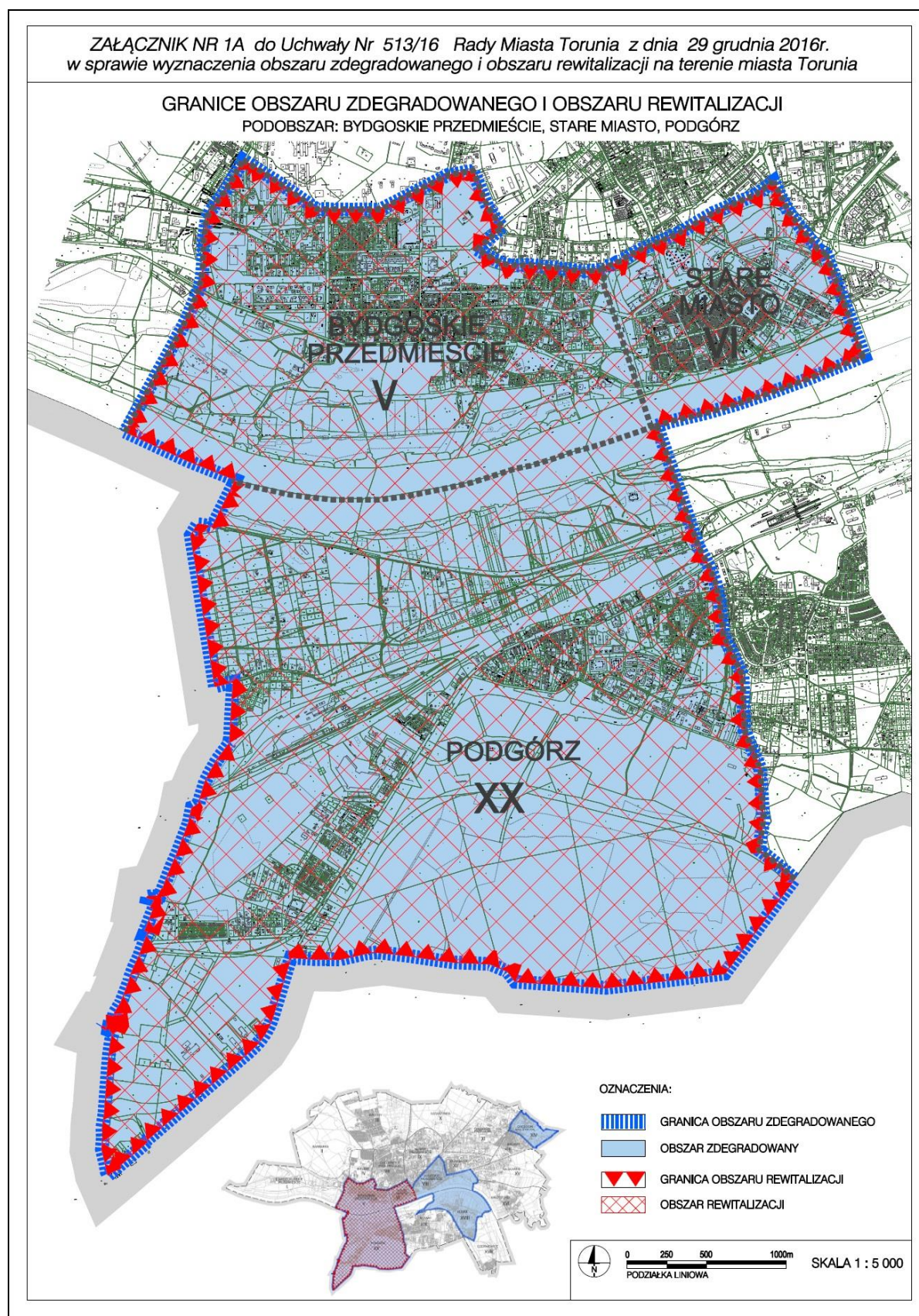
2. PODSTAWOWE INFORMACJE NA TEMAT OBSZARU REWITALIZACJI

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji nastąpiło 29 grudnia 2016 r., poprzez podjęcie przez Radę Miasta Torunia **uchwały nr 513/16 z dnia 29 grudnia 2016 r. o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji**. W granice obszaru weszły trzy jednostki struktury miejskiej: Bydgoskie Przedmieście, Podgórz oraz Stare Miasto.

Tak zidentyfikowany obszar zajmował 15,2% powierzchni gminy oraz był zamieszkały przez 21,9% mieszkańców Torunia. Analiza danych z grudnia 2020 r. wskazuje, że powierzchnia obszaru nie uległa zmianie, natomiast liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji zmalała i wynosi 20,8% w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców miasta.

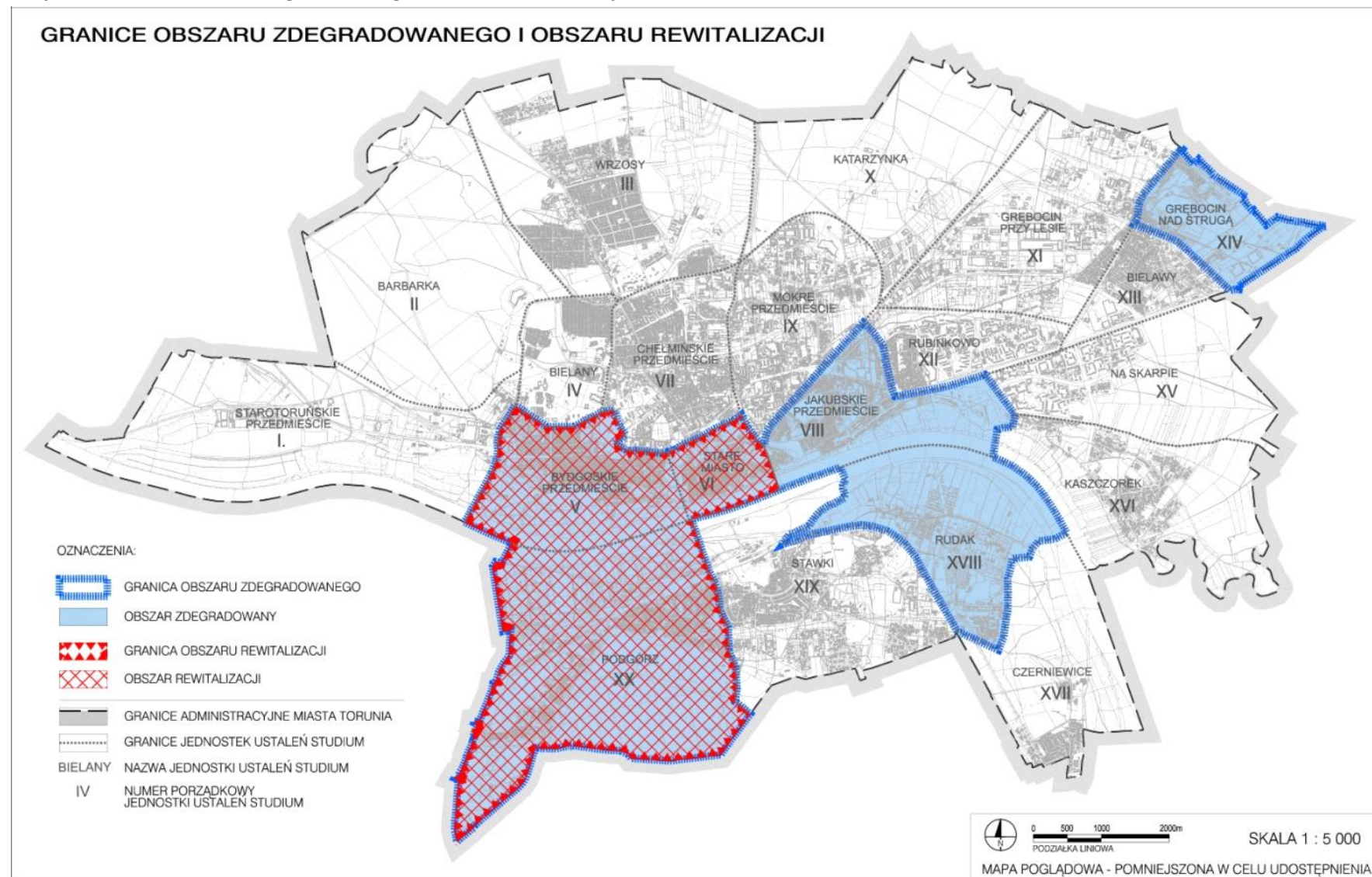
Poniżej zaprezentowano mapy obszaru rewitalizacji wraz z rozmieszczeniem poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Mapa 1. Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Źródło: Miejska Pracownia Urbanistyczna w Toruniu.

Mapa 2. Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na tle miasta.

Źródło: Miejska Pracownia Urbanistyczna w Toruniu.

Mapa 3. Lokalizacja projektów technicznych i/lub przestrzenno-funkcyjnych na Bydgoskim Przedmieściu.

Podobszar Bydgoskie Przedmieście - lokalizacje projektów technicznych i/lub przestrzenno-funkcyjnych

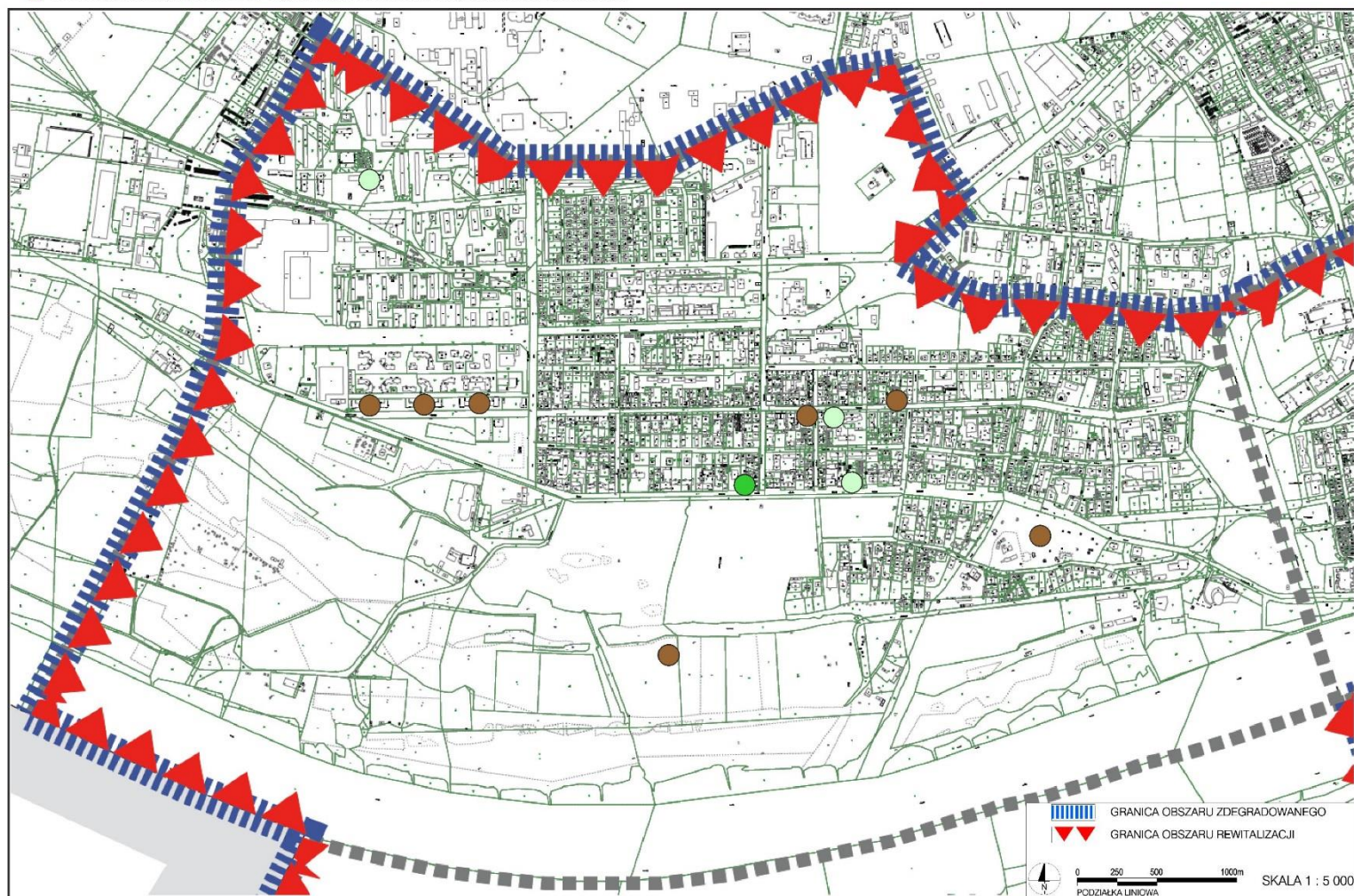
1. Aktywna integracja i włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

2. Podniesienie standardu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji

1.1. Animacja społeczna i aktywna integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji

2.2. Modernizacja infrastruktury w celu przeciwdziałania problemom społecznym

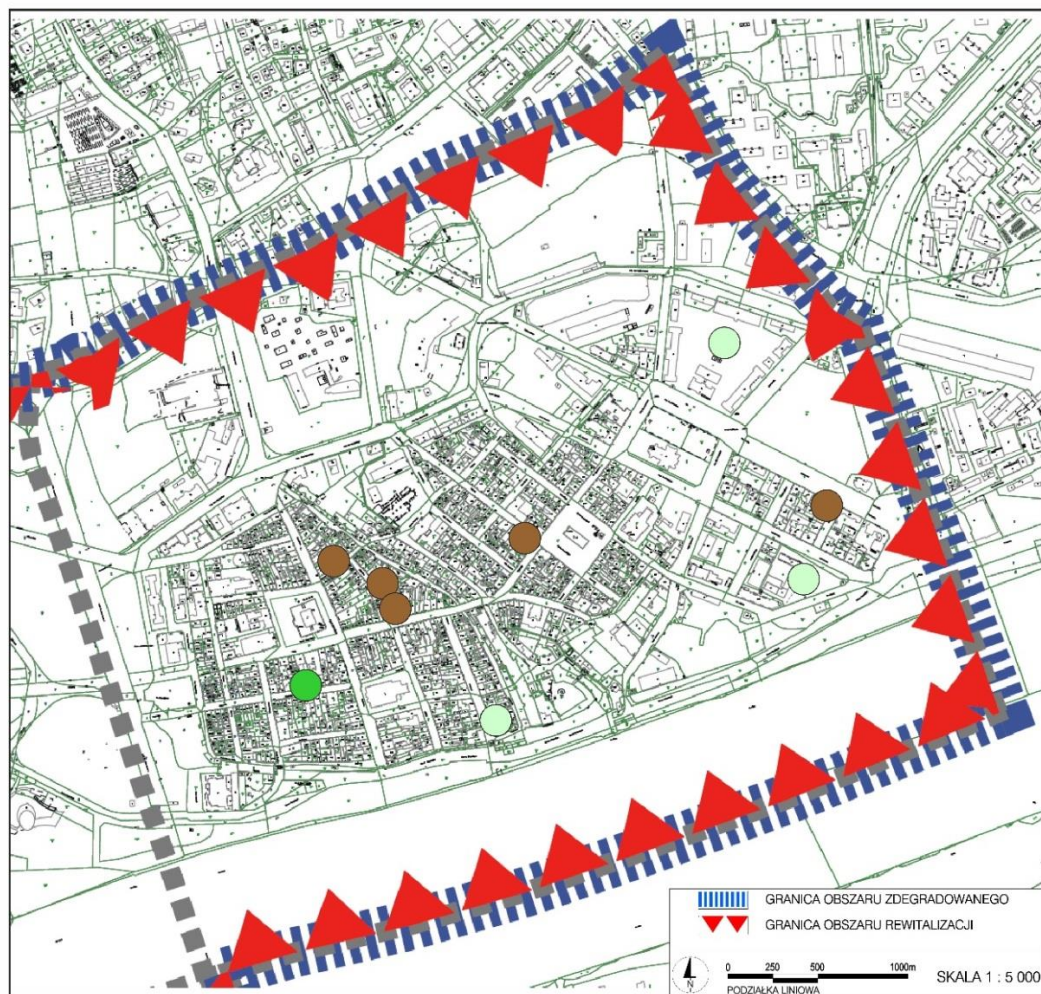
1.2. Włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

Źródło: opracowanie własne.

Mapa 4. Lokalizacja projektów technicznych i/lub przestrzenno-funkcyjnych na Starym Mieście.

- Podobszar Stare Miasto - lokalizacje projektów technicznych i/lub przestrzenno-funkcyjnych**
1. Aktywna integracja i włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym
2. Podniesienie standardu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji
- 1.1. Animacja społeczna i aktywna integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji
- 1.2. Włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym
- 2.2. Modernizacja infrastruktury w celu przeciwdziałania problemom społecznym

Źródło: opracowanie własne.

Mapa 5. Lokalizacja projektów technicznych i/lub przestrzenno-funkcjonalnych na Podgórzu.

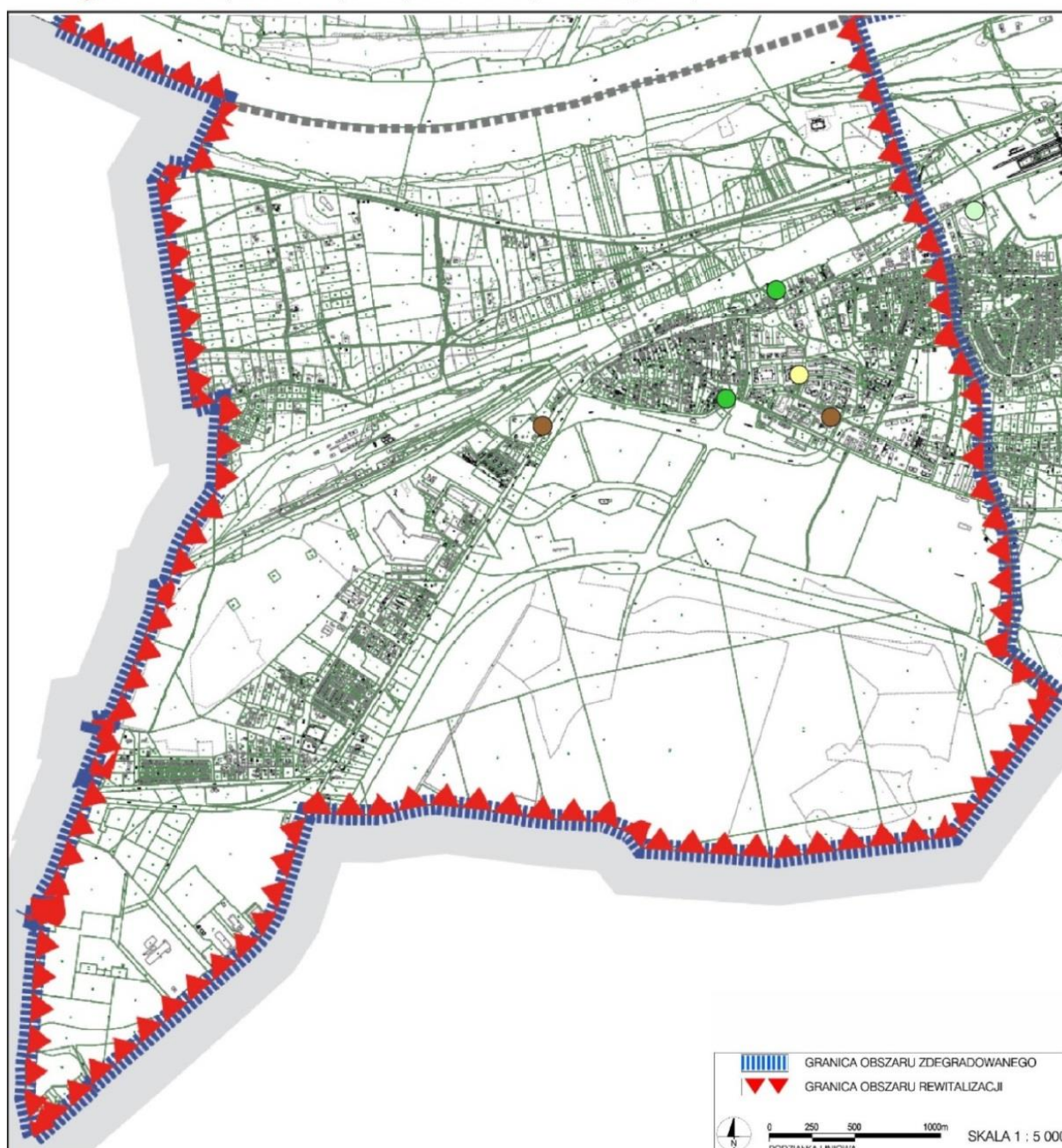
Podobszar Podgórz - lokalizacje projektów technicznych i/lub przestrzenno-funkcjonalnych

1. Aktywna integracja i włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

- 1.1. Animacja społeczna i aktywna integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji
- 1.2. Włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

2. Podniesienie standardu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji

- 2.1. Poprawa i wzmocnienie zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych
- 2.2. Modernizacja infrastruktury w celu przeciwdziałania problemom społecznym

Źródło opracowanie własne

3. OCENA AKTUALNOŚCI ZJAWISK KRYZYSOWYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI.

W celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji zastosowano odpowiedni zestaw wskaźników identyfikujących stan kryzysowy, występujący w poszczególnych jednostkach strukturalnych. Zgodnie z *Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014–2020* użyto 5 wskaźników, z których co najmniej 3 pochodziły z *Listy wskaźników dla ujawnienia stanu kryzysowego w ustalonych obszarach analizy w mieście* (Załącznik nr 3). Ponadto, co najmniej 3 wskaźniki musiały dotyczyć sfery społecznej i co najmniej 1 wskaźnik musiał dotyczyć sfery innej niż społeczna. Kierując się tymi wytycznymi, do analizy wybrano poniższe wskaźniki:

- 1) Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze,
- 2) Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze,
- 3) Udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych na danym obszarze,
- 4) Udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem nadanym obszarze,
- 5) Liczba budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów danego obszaru.

Po obliczeniu ich wartości zestawiono je ze średnią wartością dla całego miasta i wyróżniono te jednostki, które wykazały wartości niekorzystne w stosunku do tej średniej. Za obszar rewitalizacji uznano następujące jednostki strukturalne: Bydgoskie Przedmieście, Podgórz oraz Stare Miasto. Wyznaczony obszar rewitalizacji został podzielony na 3 podobszary zgodnie z podziałem miasta na jednostki strukturalne i zachowując ich nazwy.

Poniżej zaprezentowano analizę wskaźników delimitacyjnych dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji w porównaniu do wskaźników dla całego miasta w latach 2015-2020.

Wskaźnik nr 1): Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Wskaźnik dotyczy sfery społecznej, ujawnia stopień zaawansowania procesu starzenia się ludności. Do analizy użyto następujących danych z Wydziału Spraw Administracyjnych (WSA UMT):

- liczba ludności ogółem (wielkość określona jako suma osób zameldowanych na pobyt stały i pobyt czasowy),
- liczba osób w wieku poprodukcyjnym (suma liczby kobiet powyżej 60 roku życia i mężczyzn powyżej 65 roku życia) zgodnie z adresem zameldowania.

Obliczając wartość wskaźnika, podzielono liczbę osób w wieku poprodukcyjnym przez liczbę ludności ogółem, a wynik podano w procentach. Wskaźnik ten w 2015 r. przyjął wartość niższą niż średnia dla miasta na podobszarze Bydgoskiego Przedmieścia.

Poniżej przedstawiono liczbę ludności na terenie Bydgoskiego Przedmieścia oraz całego miasta na przestrzeni ostatnich lat. Zauważa się wyraźny spadek liczby ludności, zarówno podobszaru jak i całego miasta.

Tabela 1. Liczba ludności podobszaru Bydgoskie Przedmieście w latach 2015-2020 (stan na 31 grudnia).

Podobszar	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bydgoskie Przedmieście	26 291	25 458	25 061	24 513	24 038	22 403
Toruń	194 775	192 929	191 697	190 542	189 201	185 154

Źródło: dane WSA UMT.

Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na podobszarze Bydgoskiego Przedmieścia ulegała wahaniom na przestrzeni analizowanych lat. W 2020 r. liczba seniorów była niższa niż w 2015 r. o 32 osoby. Natomiast na terenie całego miasta widać wyraźny wzrost tej grupy osób (wzrost o 5 284 osób).

Tabela 2. Liczba ludności podobszaru Bydgoskie Przedmieście w wieku poprodukcyjnym w latach 2015-2020 (stan na 31 grudnia).

Podobszar	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bydgoskie Przedmieście	5 928	5 904	5 929	5 917	5 941	5 896
Toruń	42 386	43 807	44 990	46 256	47 130	47 670

Źródło: dane WSA UMT.

Analizując wskaźnik delimitacyjny dot. udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na Bydgoskim Przedmieściu należy stwierdzić, że proces starzenia się społeczeństwa zachodzi bardzo szybko. W przeciągu 6 lat nastąpił wzrost udziału seniorów w ogóle mieszkańców o 3,77% na terenie Bydgoskiego Przedmieścia i o 3,99% na terenie całego miasta. Wskaźnik przyjmuje wartość wyższą w porównaniu do wartości na terenie Torunia. Problem starzenia się społeczeństwa jest aktualny i wymaga interwencji w postaci realizacji różnego rodzaju przedsięwzięć skierowanych do seniorów.

Tabela 3. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na podobszarze Bydgoskiego Przedmieścia i całego miasta (stan na 31 grudnia).

Podobszar	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bydgoskie Przedmieście	22,55%	23,19%	23,66%	24,14%	24,72%	26,32%
Toruń	21,76%	22,71%	23,47%	24,28%	24,91%	25,75%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WSA UMT.

Wskaźnik nr 2): Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze.

Wskaźnik delimitacji 2) dotyczy sfery społecznej i ujawnia stopień uzależnienia ekonomicznego mieszkańców od systemu pomocy społecznej. Do analizy użyto następujących danych z WSA UMT oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie (MOPR):

- liczba ludności ogółem (wielkość określona jako suma osób zameldowanych na pobyt stały i pobyt czasowy),
- liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (suma osób, które w roku co najmniej raz skorzystały z jakiegokolwiek formy świadczenia społecznego), zgodnie z oświadczeniem o miejscu zamieszkania.

Obliczając wartość wskaźnika, podzielono liczbę osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przez ogólną liczbę mieszkańców, a wynik podano w procentach. Analizując poniższe dane widać wyraźny spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Największa poprawa sytuacji nastąpiła na podobszarze Podgórze (spadek wartości wskaźnika z 13,21% w 2015 r. do 5,8% w 2020 r.). Nie zmienia to jednak faktu, że cały czas wartości wskaźnika na obszarze rewitalizacji są wyższe niż średnia dla miasta, co oznacza, że problem korzystania z pomocy społecznej jest aktualny i wymaga interwencji.

Tabela 4. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2015-2020 (stan na 31 grudnia).

Podobszar	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bydgoskie Przedmieście	2025	1930	1785	1570	1110	997
Podgórze	1364	467	986	366	628	608
Stare Miasto	1000	522	496	521	495	517
Toruń	12066	9702	8831	8172	7499	6927

Źródło: dane MOPR.

Tabela 5. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2015-2020 (stan na 31 grudnia).

Podobszar	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bydgoskie Przedmieście	7,70%	7,58%	7,12%	6,40%	4,62%	4,45%
Podgórze	13,21%	4,66%	9,80%	3,59%	6,04%	5,80%
Stare Miasto	16,42%	8,06%	7,86%	8,60%	8,42%	9,22%
Toruń	6,19%	5,03%	4,61%	4,29%	3,96%	3,74%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR i WSA UMT.

Wskaźnik nr 3): Udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych na danym obszarze – wskaźnik autorski.

Wskaźnik dotyczy sfery społecznej i ujawnia problemy związane z bezrobociem kobiet. Do analizy użyto następujących danych z Powiatowego Urzędu Pracy dla m. Torunia (PUP):

- liczba osób bezrobotnych zgodnie z adresem zameldowania lub oświadczeniem w przypadku nieposiadania meldunku,
- liczba bezrobotnych kobiet zgodnie z adresem zameldowania lub oświadczeniem w przypadku nieposiadania meldunku.

Obliczając wartość wskaźnika, podzielono liczbę bezrobotnych kobiet przez liczbę osób bezrobotnych, a wynik podano w procentach.

Wskaźnik ten w 2015 r. przyjął wartość niższą niż średnia dla miasta na podobszarze Podgórz. Liczba bezrobotnych kobiet na podobszarze wyraźnie spadała do roku 2019 r. W 2020 r. zanotowano wzrost bezrobotnych kobiet oraz bezrobotnych w ogóle na terenie całego miasta. Niewątpliwie ma to związek z negatywnym wpływem pandemii COVID-19 na rynek pracy.

Tabela 6. Liczba osób bezrobotnych ze wskazaniem bezrobotnych kobiet na podobszarze Podgórz w Toruniu w latach 2015-2020 (stan na 31 grudnia).

Podobszar	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Podgórz	503	482	452	380	344	411
w tym kobiet	283	276	273	244	209	236
Toruń	6247	5569	4814	4463	3874	4398
w tym kobiet	3317	3052	2783	2572	2182	2466

Źródło: dane PUP.

Analizując wskaźnik delimitacyjny dot. bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych na Podgórzu należy stwierdzić, że problem bezrobocia kobiet pogarsza się. W 2018 r. udział bezrobotnych kobiet wynosi aż 64,21% na Podgórzu i 57,63% w całym mieście. Aktualnie wskaźnik przyjmuje wartość wyższą niż w 2015 r. i wyższą w porównaniu do wskaźnika dla całego miasta. Problem bezrobocia wśród kobiet jest aktualny i wymaga interwencji prowadzących do aktywizacji społeczno-zawodowej kobiet na obszarze rewitalizacji.

Tabela 7. Udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w latach 2015-2020 (stan na 31 grudnia).

Podobszar	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Podgórz	56,26%	57,26%	60,40%	64,21%	60,76%	57,42%
Toruń	53,10%	54,80%	57,81%	57,63%	56,32%	56,07%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP.

Wskaźnik nr 4): Udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem nadanym obszarze.

Wskaźnik dotyczy sfery społecznej i ujawnia problemy związane zarówno z ubóstwem, jak i zagrożeniem życia w substandardowych warunkach oraz zagrożeniem bezdomnością.

Do analizy użyto następujących danych WSA i Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej (ZGM):

- liczba ludności ogółem (wielkość określona jako suma osób zameldowanych na pobyt stały i pobyt czasowy),
- liczba osób objętych wyrokami eksmisyjnymi,
- liczba wydanych wyroków eksmisyjnych.

Obliczając wartość wskaźnika dodano do siebie liczbę osób objętych wyrokami eksmisyjnymi i liczbę wydanych wyroków eksmisyjnych, po czym wynik podzielono przez wydane wyroki eksmisyjne, po czym wynik podzielono przez liczbę ludności ogółem i podano w procentach.

Na przestrzeni lat wskaźnik dot. udziału osób objętych wyrokami eksmisyjnymi na obszarze rewitalizacji uległ niewielkiemu wzrostowi. W porównaniu do średniej dla całego miasta sytuacja związana z eksmisjami na obszarze rewitalizacji nadal jest mniej korzystna. Z związku z tym problem jest aktualny i wymaga interwencji.

Tabela 8. Udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem nadanym obszarze w latach 2015-2020 (stan na 31.12).

Podobszar	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bydgoskie Przedmieście	6,18%	6,12%	6,15%	6,37%	6,55%	7,15%
Podgórz	5,26%	5,29%	6,50%	6,94%	6,95%	5,65%
Stare Miasto	12,43%	11,53%	12,40%	13,93%	14,04%	13,53%
Średnia dla miasta	2,51%	2,49%	2,66%	2,74%	2,80%	2,66%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z WSA UMT oraz ZGM.

Wskaźnik nr 5): Liczba budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów danego obszaru.

Wskaźnik dotyczy sfery infrastrukturalnej i pokazuje stan techniczny budynków. Nieruchomości ulegające nieuchronnej dekapitalizacji są obejmowane decyzjami nakazowymi wydawanymi przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego Powiatu Grodzkiego w Toruniu (PINB), który postępuje zgodnie z decyzjami prawa budowlanego określającymi dalsze kroki, jakie musi podjąć właściciel nieruchomości. Decyzje są wydawane na podstawie przepisów Prawa budowlanego.

Do analizy użyto następujących danych z Wydziału Geodezji i Kartografii (WGiK) UMT i PINB:

- liczba budynków,
- liczba wydanych decyzji nakazowych wydanych przez PINB.

Obliczając wartość wskaźnika, podzielono liczbę wydanych decyzji nakazowych przez liczbę budynków, a wynik podano w procentach.

Zgodnie z poniższymi danymi stan techniczny budynków z roku na rok się poprawia na obszarze rewitalizacji. Coraz mniej budynków obejmowanych jest decyzjami nakazowymi wydawanymi przez PINB.

Tabela 9. Udział budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie w ogóle obiektów danego obszaru – stan na 31.12.

Podobszar	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bydgoskie Przedmieście	1,06%	0,07%	0,20%	0,07%	0,07%	0%
Podgórz	0,69%	0%	0%	0%	0%	0%
Stare Miasto	2,72%	0,07%	0,14%	0,14%	0,07%	0,14%
Średnia dla miasta	0,48%	0,02%	0,03%	0,03%	0,01%	0,03%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PINB i WGIK UMT.

4. STAN REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

4.1 STAN REALIZACJI PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ

W Gminnym Programie Rewitalizacji zaprogramowano przedsięwzięcia infrastrukturalne i społeczne. Przedsięwzięcia zostały zaprojektowane dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji w odpowiedzi na potrzeby artykułowane przez mieszkańców i innych interesariuszy rewitalizacji.

W tabelach przedstawiono stopień realizacji poszczególnych przedsięwzięć w podziale na cztery etapy tj.:

1. złożenie wniosku o dofinansowanie,
2. podpisanie umowy o dofinansowanie,
3. realizacja rzeczowa,
4. zakończenie realizacji projektu.

Na dzień 30.09.2021 r. realizacja projektów infrastrukturalnych przedstawiała się następująco:

- Złożenie wniosku o dofinansowanie - 31 projektów, co stanowi 100% wszystkich projektów infrastrukturalnych w GPR,
- Podpisanie umowy o dofinansowanie - 29 projektów, co stanowi 93,5% wszystkich projektów infrastrukturalnych w GPR,
- W trakcie realizacji rzeczowej - 25 projektów, co stanowi 80,6% wszystkich projektów infrastrukturalnych w GPR,
- Zakończenie robót budowlanych - 4 projekty, co stanowi 13% wszystkich projektów infrastrukturalnych w GPR.

Na dzień 30.09.2021 r. realizacja projektów społecznych przedstawiała się następująco:

- Złożenie wniosku o dofinansowanie - 25 projektów, co stanowi 73,5% wszystkich projektów społecznych umieszczonych w GPR,
- Podpisanie umowy o dofinansowanie - 25 projektów, co stanowi 73,5% wszystkich projektów społecznych umieszczonych w GPR,
- W trakcie realizacji - 14 projektów, co stanowi 41,2% wszystkich projektów społecznych umieszczonych w GPR,
- Zakończenie realizacji projektu - 10 projektów, co stanowi 29,4% wszystkich projektów społecznych umieszczonych w GPR.

Tabela 10. Stan realizacji projektów infrastrukturalnych.

l.p.	Nazwa i numer projektu	Projekty infrastrukturalne			
		Złożenie wniosku o dofinansowanie	Podpisanie umowy o dofinansowanie	W trakcie realizacji rzeczowej	Projekt zakończony rzeczowo
1	2. Remont i przebudowa budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 57 z przeznaczeniem na świadczenie usług w społeczności lokalnej - Etap I parter				
2	82. Remont i przebudowa budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 57 z przeznaczeniem na świadczenie usług w społeczności lokalnej - Etap II				
3	83. Remont i przebudowa budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 57 z przeznaczeniem na świadczenie usług w społeczności lokalnej - Etap III				
4	3. REanimacja Bydgoskiej 52 – adaptacja zabytkowej kamienicy na cele społecznie użyteczne				
5	4. Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytkowego budynku mieszkalnego na potrzeby społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu w Toruniu przy ul. Podgórskiej 2				
6	84. Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytkowego budynku mieszkalnego na potrzeby społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu w Toruniu przy ul. Podgórskiej 2 - Etap I				
7	8. Toruń dla Starówki, Starówka dla Torunia. Rewitalizacja X Liceum Ogólnokształcącego im. prof. Stefana Banacha w Toruniu odpowiedzią na potrzeby nowoczesnej przestrzeni społecznej				
8	10. Utworzenie Centrum multimedialno-edukacyjnego - Starówka dla Ciebie, Ty dla Starówki na terenie IV Liceum Ogólnokształcącego im. Tadeusza Kościuszki w Toruniu				
9	12. Zagospodarowanie przestrzeni przy Szkole Podstawowej nr 11				
10	30. Adaptacja wybranych pomieszczeń kamienicy przy ul. Mostowej 6 na cele społeczne				
11	20. Adaptacja budynku przy ul. Młyńskiej 2-4 na cele aktywizacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnością				
12	22. Przebudowa, adaptacja, modernizacja, remont i termomodernizacja budynku przy ul. Parkowej 3 na cele społeczne				
13	23. Budowa windy, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania z budynku domu dziecka na budynek wielorodzinny z przeznaczeniem na mieszkania				

	chronione dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej i mieszkania wspomagane dla osób bezdomnych z usługami oraz termomodernizacja budynku przy ul. Bydgoskiej 74 w Toruniu - Etap I				
14	92. Budowa windy, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania z budynku domu dziecka na budynek wielorodzinny z przeznaczeniem na mieszkania chronione (...) - Etap II				
15	93. Budowa windy, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania z budynku domu dziecka na budynek wielorodzinny z przeznaczeniem na mieszkania chronione (...) - Etap III				
16	25. Adaptacja budynku przy ul. Kopernika 22 wraz z podwórzem na cele społeczne				
17	32. Moje bezpieczne miejsce				
18	46. Rewitalizacja zabytkowego Parku Miejskiego na Bydgoskim Przedmieściu w Toruniu – 3 etap				
19	48. Zagospodarowanie i poprawa funkcjonalności terenu Ogrodu Zoobotanicznego wpływające na poprawę jego funkcjonowania – etap II				
20	49. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 61 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji				
21	52. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 60 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji				
22	53. Modernizacja budynku mieszkalnego wraz z podwórzem przy ul. Mickiewicza 146 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji				
23	54. Modernizacja budynku mieszkalnego wraz z podwórzem przy ul. Mickiewicza 150 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji				
24	55. Modernizacja budynku mieszkalnego wraz z podwórzem przy ul. Mickiewicza 148 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji				
25	65. Modernizacja budynku Gazowni Miasta Podgórze w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji				
26	69. Modernizacja budynku mieszkalno/użytkowego (NGO) wraz z podwórzem przy ul. Piastowska 5/Jagiellończyka 2 w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji				

27	73. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Szeroka 26-28/Szczytna 2-4 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji				
28	76. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Szczytnej 10-12 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji				
29	77. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Szewska 10 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji				
30	79. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Prosta 3/3a w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji				
31	98. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Letnia 20 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji				

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 11. Stan realizacji projektów społecznych.

l.p.	Nazwa i numer projektu	Projekty społeczne			
		Złożenie wniosku o dofinansowanie	Podpisanie umowy o dofinansowanie	W trakcie realizacji rzeczowej	Projekt zakończony rzeczowo
1	1. Aktywny senior				
2	42. Klub aktywizacji społecznej "Kamienica Inicjatyw"				
3	85. Aktywni 60+				
4	86. Aktywność bez barier				
5	5. Muzeum Historii Podgórza miejscem spotkań i aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem				
6	7. Toruń dla Starówki, Starówka dla Torunia - wyjdź z szafy				
7	9. Centrum multimedialno-edukacyjne - Starówka dla Ciebie, Ty dla Starówki. Kompleksowy program aktywizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji				
8	11. Działamy razem i uczymy się od siebie				
9	94. Społeczna Agencja Pośrednictwa				
10	89. Stop izolacji społecznej				
11	90. Zawalcz o siebie				
12	17. Mieszkanie treningowe „Arkadia”				
13	19. My też jesteśmy aktywni 5				
14	21. Wspólnie działamy, Toruń zmieniamy!				
15	24. Rozwój Kamienicy Inicjatyw w obszarze aktywnej integracji o charakterze środowiskowym				
16	28. NOE - usamodzielnianie młodzieży				
17	87. NOE - nowe życie samotnych rodziców				
18	88. NOE - klub dla dzieci				
19	91. NOE - usamodzielnianie młodzieży 2				
20	29. Bank Inicjatyw Społecznych				
21	38. DZIAŁAJ LOKALNIE! - aktywizacja społeczności lokalnej na obszarach rewitalizowanych				
22	81. Dotknąć Teatru				
23	31. Uwierzyć w siebie				
24	33. Wspieramy mamy				
25	34. Aktywna Kobieta				
26	35. Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w Toruniu (III)				

27	36. Akademia Współpracy				
28	37. Aktywne włączenie społeczne na terenie Gminy Miasta Toruń				
29	95. Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w Toruniu (IV)				
30	96. Toruńskie Centrum Aktywności Społeczno-Kulturalnej				
31	97. Toruń po mojemu!				
32	47. Ogród Zoobotaniczny – miejsce aktywizacji społecznej				
33	60. Street art jako narzędzie aktywizacji mieszkańców i pobudzenie inicjatyw oddolnych				
34	72. „Strefa Kreatywnego Czasu –miejsce spotkań i działań”				

Źródło: Opracowanie własne.

4.2 PRZEDSIĘWZIĘCIA WSPIERAJĄCE REALIZACJĘ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

4.2.1 KONKURS DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Otwarty konkurs ofert na wykonanie zadania publicznego związanego z realizacją zadań Gminy Miasta Toruń w zakresie przedsięwzięć rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji (Bydgoskiego Przedmieścia, Podgórza i Starego Miasta) jest konkursem prowadzonym przez Biuro Rewitalizacji Urzędu Miasta Torunia (BR) od 2018 r. na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Realizacja tego konkursu jest również zadaniem wpisanym w Gminny Program Rewitalizacji jako działanie równoległe i uzupełniające proces naprawczy na obszarze rewitalizacji.

Sukcesywnie wzrasta zainteresowanie konkursem, co przekłada się na zwiększającą się liczbę składanych ofert. Realizacja zadania następuje w trybie powierzenia realizacji zadania. Kwota dotacji nie może przekroczyć 5 000 zł.

Tabela 12. Zestawienie przyznanych dotacji w latach 2018-2021.

Rok	Pula środków (zł)	Łączna kwota przyznanych dotacji (zł)	Liczba projektów	Liczba wspartych organizacji
2018	50 000	8 000	2	2
2019	50 000	47 500	10	6
2020	50 000	40 000	8	5
2021	20 000	20 000	5	5

Źródło: Opracowanie własne.

Realizując od kilku lat konkurs BR wypracowało partnerstwo ze stałymi odbiorcami tj. organizacjami pozarządowymi, których cele i działania statutowe przekładają się na konkretne przedsięwzięcia rewitalizacyjne mające na celu zmniejszenie stanu kryzysowego.

Przedmiotem corocznego konkursu jest powierzenie realizacji zadań gminy w bieżącym roku w zakresie przedsięwzięć rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji (Bydgoskiego Przedmieścia, Podgórza i Starego Miasta). Celem realizacji zadań jest aktywna integracja i włączenie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Zadania polegają na realizacji przedsięwzięć z zakresu: aktywizacji i integracji społecznej, aktywizacji zawodowej, zdobywania nowych kompetencji i umiejętności, budowania więzi międzypokoleniowej, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, tworzenia nowej oferty spędzania czasu wolnego, szerzenia dobrych praktyk, dzielenia się wiedzą, budowania tożsamości lokalnej i współodpowiedzialności za przestrzeń, życia i funkcjonowania mieszkańców, edukacji, aktywności ruchowej, przeciwdziałania uzależnieniom i innym.

Zakres składanych ofert należy zawsze dopasować do głównych problemów społecznych obszaru rewitalizacji - zgodnie z zapisami Gminnego Programu Rewitalizacji pn. *Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023*, należąc do nich:

- zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa,
- niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych,
- wysoka liczba bezrobotnych kobiet,
- niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Dotowane zadania mogą być realizowane w różnych formach, a w szczególności poprzez organizację następujących niekomercyjnych przedsięwzięć w formie:

- działań edukacyjnych, w tym warsztatów, szkoleń,
- działań animacyjnych, spotkań integracyjnych i aktywizacyjnych,
- wydarzeń kulturalnych i artystycznych, powiązanych z dobrami kultury, mających na celu budzenie poczucia tożsamości lokalnej,
- działań poprawiających funkcjonalność i estetykę przestrzeni obszaru rewitalizacji.

Projekty rewitalizacyjne zrealizowane w ramach przyznanych dotacji w roku 2018:

- 1) *Sztuka ludowa w codziennych przedmiotach użytkowych* (4ES Non profit Sp. z o.o.)
- 2) *Bydgoskie jest Nasze – Logo Bydgoskiego Przedmieścia* (Fundacja STUDIO M6)

Projekty rewitalizacyjne zrealizowane w ramach przyznanych dotacji w roku 2019:

- 1) *Wykwit miejski. Interwencje kulturalnych ogrodników* (Fundacja Fabryka UTU)
- 2) *Święto ulicy Stromej* (Fundacja Wolna Wisła)
- 3) *Piękny umysł* (Fundacja Akademia Rozwoju Anny Kruszyk)
- 4) *Prawa czy lewa półkula mózgu* (Fundacja Akademia Rozwoju Anny Kruszyk)
- 5) *Dzień dziecka na Letniej* (Stowarzyszenie Żyć Lepiej)
- 6) *Niska emisja – palący problem. Organizacja eventu dla mieszkańców dzielnicy Stare Miasto* (Stowarzyszenie Tilia)
- 7) *Niska emisja – palący problem. Organizacja eventu dla mieszkańców dzielnicy Bydgoskie Przedmieście* (Stowarzyszenie Tilia)
- 8) *Niska emisja – palący problem. Organizacja eventu dla mieszkańców dzielnicy Podgórze* (Stowarzyszenie Tilia)
- 9) *Rewitalizacyjny Rekord Guinnessa* (Stowarzyszenie Dzieciom i Młodzieży WĘDKA)
- 10) *Szafodzielnia szkolna, czyli szafa wymiany dobra dla uczniów* (Stowarzyszenie Dzieciom i Młodzieży WĘDKA)

Projekty rewitalizacyjne zrealizowane w ramach przyznanych dotacji w roku 2020:

- 1) *Hiszpański Temperament Seniora* (Fundacja Akademia Rozwoju Anny Kruszyk)
- 2) *Aktywny Senior* (Fundacja Akademia Rozwoju Anny Kruszyk)
- 3) *Szafodzielnia uczniowska w szkole średniej* (Stowarzyszenie Dzieciom i Młodzieży WĘDKA)
- 4) *Niska emisja – palący problem. Organizacja eventu dla mieszkańców dzielnicy Stare Miasto* (Stowarzyszenie Tilia)
- 5) *Niska emisja – palący problem. Organizacja eventu dla mieszkańców dzielnicy Bydgoskie Przedmieście* (Stowarzyszenie Tilia)
- 6) *Seniorzy na Starówce – aktywizacja i integracja* (Fundacja Archipelag Inicjatyw)
- 7) *Seniorzy na Starówce – aktywizacja i integracja vol.2* (Fundacja Archipelag Inicjatyw)
- 8) *Święto ulicy Stromej* (Fundacja Wolna Wisła)

Projekty rewitalizacyjne realizowane w ramach przyznanych dotacji w roku 2021:

- 1) Seniorzy na Starówce – aktywizacja i integracja (*Fundacja Archipelag Inicjatyw*)
- 2) Społeczna Agencja Pośrednictwa dla Bydgoskiego Przedmieścia (*Fundacja Studio M6*)
- 3) Teraz my (*Fundacja Akademia Rozwoju Anny Kruszyk*)
- 4) MIEJSCA – mapa fajnych miejsc dla dzieci i młodzieży (*Stowarzyszenie Dzieciom i Młodzieży WĘDKA*)
- 5) Wspólnota rodzin (*Fundacja Pomocy Samotnym Matkom*)

4.2.2 PROGRAM „MOJE PODWÓRKO”

Inicjatywą wspierającą proces rewitalizacji jest Program „Moje Podwórko”, finansowany ze środków GMT. Jego idea skupia się na polepszeniu warunków techniczno-funkcjonalnych oraz estetyki otoczenia budynków mieszkalnych w obszarze rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia trwałych elementów infrastruktury, małej architektury oraz miejsc wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców tych budynków. Program skierowany jest do właścicieli i wspólnot mieszkaniowych nieruchomości z obszaru Bydgoskiego Przedmieścia, Podgórza oraz Starego Miasta, z wyłączeniem terenów przy budynkach oddanych do użytkowania po 1989 r. Zasady wdrażania Programu reguluje Zarządzenie nr 341 Prezydenta Miasta Torunia z dnia 23.10.2019 r. zmieniające zarządzenie w sprawie przyjęcia do realizacji Programu „Moje Podwórko”.

Maksymalna kwota dofinansowania to 30.000,00 zł dla jednego beneficjenta i 50.000,00 zł, gdy wniosek złożony zostanie przez co najmniej 3 podmioty. Procentową wysokość wsparcia zróżnicowano w zależności od rodzaju podejmowanych robót. 50% przewidziano na utworzenie miejsc zabaw dla dzieci, zagospodarowanie zieleni, miejsc wypoczynku i rekreacji, miejsc przechowywania pojemników na odpady, a 70% na likwidację barier architektonicznych w dostępie do terenu przyległego do nieruchomości/dostosowanie terenu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz prace związane z infrastrukturą podziemną i wymianą nawierzchni.

Zadanie jest prowadzone cyklicznie od roku 2015. Od roku 2017 zaobserwowano zwiększone zainteresowanie realizacją działań związanych z zagospodarowaniem podwórzy. Efektem tego było poszerzenie oddziaływania Programu o obszar Bydgoskiego Przedmieścia. W roku 2020 zmodyfikowano obszar objęty Programem, włączając w jego granice całe jednostki urbanistyczne Bydgoskiego Przedmieścia i Starego Miasta (wcześniej zasięg ograniczał się tylko do części zabytkowych) oraz dodając teren Podgórza tak, aby kompleksowo wspierać obszar rewitalizacji.

W roku 2020 podpisano umowę z 10 Wnioskodawcami. Ze 150 000 zł dostępnych w ramach konkursu, Beneficjenci wykorzystali 146 080,56 zł.

Tabela 13. Beneficjenci Programu „Moje Podwórko” w roku 2020 wraz z wykazem wartości projektów i przyznanego dofinansowania.

I.p.	Miejsce realizacji projektu	Podobszar	Wartość całkowita przedsięwzięcia (PLN)	Wartość wykorzystanej dotacji (PLN)	Wartość wkładu własnego Wspólnoty/Właściciela (PLN)
1	Inowrocławska 26	Podgórz	34 600	18 750	15 850
2	Bydgoska 14	Bydgoskie Przedmieście	20 900	11 770	9 130
3	Bydgoska 94	Bydgoskie Przedmieście	51 100	24 990	26 110

4	Kraśńskiego 18-20	Bydgoskie Przedmieście	9 700	4 850	4 850
5	Kraśńskiego 103	Bydgoskie Przedmieście	9 700	4 850	4 850
6	Kraśńskiego 118	Bydgoskie Przedmieście	36 600	24 900	11 700
7	Mickiewicza 116A	Bydgoskie Przedmieście	22 873,75	12 311,08	10 562,67
8	Sienkiewicza 16/Mickiewicza 92	Bydgoskie Przedmieście	22 993,13	10 496	12 497,13
9	Piekary 11	Stare Miasto	42 140	24 850	17 290
10	Fosa Staromiejska 6	Stare Miasto	12 624,33	8 313,48	4 310,85
RAZEM:			263 231,21	146 080,56	117 150,65

Źródło: Opracowanie własne.

W roku 2021 podpisano umowy z 13 Wnioskodawcami. Ze 150 000 zł dostępnych w ramach konkursu, Beneficjenci podpisali umowy na kwotę 149 600 zł.

Tabela 14. Beneficjenci Programu „Moje Podwórko” w roku 2021 wraz z wykazem wartości projektów i przyznanego dofinansowania.

I.p.	Miejsce realizacji projektu	Podobszar	Wartość całkowita przedsięwzięcia (PLN)	Wartość wsparcia (PLN)	Wartość wkładu własnego Wspólnoty/Właściciela (PLN)
1	Mickiewicza 88	Bydgoskie Przedmieście	5 740	2 800	2 940
2	Kraśńskiego 96	Bydgoskie Przedmieście	8 000	4 000	4 000
3	Wyczółkowskiego 13	Bydgoskie Przedmieście	4 585	3 200	1 385
4	Bydgoska 10	Bydgoskie Przedmieście	43 800	17 500	26 300
5	Mickiewicza 108A	Bydgoskie Przedmieście	57 174	17 500	39 674
6	Mickiewicza 1/3	Bydgoskie Przedmieście	25 942,86	15 000	10 942,86
7	Piernikarska 1	Stare Miasto	42 347,01	17 500	24 847,01
8	Prosta 12-14	Stare Miasto	42 804	14 000	28 804
9	Rabiańska 10	Stare Miasto	20 328,80	10 500	9 828,80
10	Rynek Nowomiejski 2	Stare Miasto	25 272	12 500	12 772
11	Poznańska 126-128	Podgórz	90 000	16 500	73 500
12	Wyrzyska 1/1	Podgórz	23 296,20	12 600	10 696,20
13	Inowrocławska 26	Podgórz	14 000	6 000	8 000
RAZEM:			403 289,87	149 600	253 689,87

Źródło: Opracowanie własne

Udzielając wsparcia finansowego mieszkańcom na remonty i zagospodarowanie podwórz, partnersko wspiera się proces rewitalizacji. W przypadku tej inicjatywy można mówić o „efekcie kuli śnieżnej”, która z każdym rokiem budzi zainteresowanie coraz większej liczby mieszkańców. Obserwując rezultaty działań Beneficjentów Programu, wspólnoty mieszkaniowe i właściciele terenów przy nieruchomościach zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji, chętniej podejmują starania o poprawę swoich warunków życia. Tym samym dochodzi do angażowania prywatnych środków finansowych w prowadzenie procesu rewitalizacji. Mając to na uwadze, uznaje się, że Program należy kontynuować.

5. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Działania zmierzające do poprawy stanu kryzysowego trzech podobszarów są skupione na rozwiązywaniu problemów na nich występujących. Narzędziem służącym osiągnięciu założeń programowych jest realizacja przedsięwzięć interesariuszy rewitalizacji. Okres obowiązywania GPR ustalono na rok 2023. Do tego czasu przedsięwzięcia ujęte na liście podstawowej powinny zostać wdrożone. Zakończenie projektu czy to infrastrukturalnego, czy społecznego, świadczy jedynie o prawidłowości przeprowadzonego procesu realizacji, a nie o osiągnięciu założonej wizji. Należy mieć na uwadze, że efekty oddziaływania poszczególnych działań będą ujawniać się z biegiem lat. Wyciągnięcie wniosków z obserwacji na temat funkcjonowania obiektów, które powstają w wyniku rewitalizacji, realnej potrzeby ich obecności, przyjęcia oraz akceptacji nowych miejsc i funkcji przez mieszkańców będzie możliwe dopiero kilka lat po zakończeniu przedsięwzięć. Przy założeniu, że nie nastąpią żadne nieprzewidziane, kryzysowe zjawiska makroekonomiczne, w tym czasie powinna nastąpić realna poprawa sytuacji wszystkich trzech podobszarów rewitalizacji.

5.1 PROBLEMY WYSTĘPUJĄCE NA OBSZARZE REWITALIZACJI A STOPIEŃ WDROŻENIA PRZEDSIĘWZIĘĆ

– Zaawansowanie procesu starzenia.

Niekorzystne trendy demograficzne to zjawisko powszechnie spotykane nie tylko na obszarze rewitalizacji; obserwuje się je we wszystkich jednostkach urbanistycznych miasta. Problem ten jest szczególnie widoczny na obszarze Bydgoskiego Przedmieścia. Zmiana tego zjawiska poprzez wdrażanie projektów rewitalizacyjnych może stanowić jedynie element kompleksowych działań miasta, ale nigdy nie będzie receptą niwelującą jego przyczyny. Miasto nie ma bowiem narzędzi wpływających na procesy demograficzne o takim charakterze i tak rozległej skali, dlatego w tym przypadku należy podjąć w pierwszej kolejności kroki prowadzące do podniesienia standardu życia seniorów. Działając w obrębie skutków zaistniałej sytuacji, podjęto działania w zakresie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych, odpowiedniego kształtowania przestrzeni publicznej, a także zaproponowania oferty zagospodarowania ich czasu wolnego, zapobiegając w ten sposób wycofaniu się z życia publicznego oraz przeciwdziałając poczuciu osamotnienia seniorów poprzez działania aktywizacyjne.

Obecny etap implementacji GPR pokazuje, że spośród 21 projektów mających na celu niwelowanie wyżej opisanego problemu, 3 zostały zakończone, a 12 jest w trakcie realizacji. 1 ma podpisaną umowę o dofinansowanie, ale jego realizacja rzeczowa jeszcze się nie rozpoczęła, dla 5 planowane jest aplikowanie o środki zewnętrzne.

- **Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności oraz ich niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna.**

Najczęstszym powodem przyznania pomocy jest ubóstwo oraz bezrobocie. O problemie ubóstwa świadczy także wysoki udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi. W tym celu, różne grupy interesariuszy podejmują działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym korzystających z pomocy społecznej i trwających w niestabilnej sytuacji mieszkaniowej i ekonomicznej.

Spośród 17 projektów, których celem jest niwelacja tego problemu, 3 zostały zakończone, 11 jest w trakcie realizacji, a 3 planowane są do złożenia wniosku o dofinansowanie.

- **Wysoka liczba bezrobotnych kobiet.**

Na etapie delimitacji, w Toruniu zaobserwowano postępującą feminizację bezrobocia, zwłaszcza wśród kobiet młodych, w wieku 18-24 lata. Wówczas, zanotowano wzrost na poziomie 8,3%, natomiast udział bezrobotnych kobiet w wieku 24-35 lat wyniósł ponad 60%. Zjawisko to wiąże się prawdopodobnie z trudnościami powrotu kobiet na rynek pracy po urodzeniu dziecka. Programując działania, skupiono się na działaniach aktywizacyjnych oraz na rozwoju poradnictwa zawodowego dla bezrobotnych kobiet. Problem ten jest charakterystyczny dla Podgórza.

Spośród 11 projektów, 5 zostało zakończonych, 5 jest w trakcie realizacji, a 1 ma podpisaną umowę dotacyjną i czeka na rozpoczęcie realizacji.

- **Niski standard budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznych.**

Istotnym problemem związanym z mieszkalnictwem, budynkami użyteczności publicznej i przestrzenią publiczną jest ich zły stan techniczny wynikający m.in. z zaniechań remontowych, które ze względu na ich często zabytkowy charakter wymagają zwiększonych nakładów na działania remontowo-budowlane i konserwatorskie.

Spośród 17 zadań, których celem jest niwelacja tego problemu, 3 zostały zakończone, 10 jest w trakcie realizacji (2 z nich czekają na podpisanie umowy o dofinansowanie), 1 ma podpisaną umowę dotacyjną, ale nie rozpoczęła się pod względem rzeczowym, dla 2 planowane jest podpisanie umowy dotacyjnej, a 1 czeka na złożenie wniosku o dofinansowanie.

5.2 POSTĘP REALIZACJI CELÓW I WIZJI OBSZARU REWITALIZACJI

Wizja obszaru rewitalizacji jest nierozzerwalnie połączona z celami i odpowiadającymi im kierunkami działań. Analizując problemy występujące na obszarze rewitalizacji, w ramach GPR zidentyfikowano dwa cele rewitalizacji, skoncentrowane na niwelowaniu problemów i towarzyszących im negatywnych zjawisk.

Cel 1: Aktywna integracja i włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym”, który obejmuje swoją interwencją wyłącznie sferę społeczną.

W ramach ww. celu wyznacza się dwa kierunki działań:

1.1. Animacja społeczna i aktywna integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji. W ramach tego kierunku wyróżnia się 2 typy przedsięwzięć: **1.1.1.** Aktywizacja seniorów oraz **1.1.2.** Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji.

1.2. Włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W ramach tego kierunku wyróżnia się 2 typy przedsięwzięć: **1.2.1.** Wsparcie osób chorych i z niepełnosprawnościami oraz **1.2.2.** Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi.

Cel 2: Podniesienie standardu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, który obejmuje sferę społeczną i infrastrukturalną.

W ramach ww. celu wyznacza się dwa kierunki działań:

- 1) **2.1.** Poprawa i wzmocnienie zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych. W ramach tego kierunku wyróżnia się 2 typy przedsięwzięć: **2.1.1.** Aktywizacja zawodowa bezrobotnych kobiet oraz **2.1.2.** Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji.
- 2) **2.2.** Modernizacja infrastruktury w celu przeciwdziałania problemom społecznym. W ramach tego kierunku wyróżnia się 2 typy przedsięwzięć: **2.2.1.** Działania aktywizujące poprzez dostosowanie przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji oraz **2.2.2.** Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych.

Stopień realizacji wizji oraz celów GPR określa się poprzez porównanie wartości wskaźników oddziaływania z roku bazowego (2015) oraz z roku docelowego (2023). W związku z tym, że obowiązek sporządzenia przedmiotowego sprawozdania przypada na rok 2021, należy zestawić dane z roku 2015 z danymi z grudnia 2020 r. (czyli z danymi pochodzącymi z zakończonego roku kalendarzowego poprzedzającego rok opracowania sprawozdania). Poniżej zaprezentowano tabelę z poszczególnymi wartościami wskaźników oddziaływania.

Tabela 15. Zestawienie wartości wskaźników oddziaływania w roku bazowym, w roku 2020 oraz w roku docelowym – 2023.

Wskaźniki oddziaływania					
Rok	Nazwa wskaźnika				
	Liczba zaktywizowanych osób w wieku poprodukcyjnym	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych na danym obszarze	Udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem na danym obszarze	Liczba obiektów (budynków i przestrzeni publicznych) objętych pracami remontowymi i adaptacyjnymi
2015	0	10,3%	52,6%	6,8%	0

2020	29	5,5%	57,9%	7,7%	3
2023	76	9,6%	50,7%	6,7%	27

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowanie:

- **Liczba zaktywizowanych osób w wieku poprodukcyjnym:** Założona wartość wskaźnika w roku docelowym to 76, natomiast w roku 2020 wyniosła 29. Oznacza to, że w roku 2020 zrealizowano przedmiotowy wskaźnik na poziomie 38,16%.
- **Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej:** Założona wartość wskaźnika w roku docelowym to 9,6%, natomiast w roku 2020 wyniosła 5,5%. Oznacza to, że jeszcze przed zakończeniem poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w roku 2020, osiągnięto efekt lepszy niż założono. Określony na 2023 r. spadek procentowy wskaźnika wnosi 0,7 punktów procentowych, a tymczasem już w roku 2020 obniżył się o 4,8 punktów procentowych.
- **Udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych na danym obszarze:** Założona wartość wskaźnika w roku 2023 to 50,7%. Prognozuje się, że w stosunku to wartości w roku bazowym (52,6%) wielkość ta obniży się o 1,9 punktów procentowych. Pozyskane dane za rok 2020 wykazały, że wartość ta wzrosła o 5,3 punkty procentowe.
- **Udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem na danym obszarze:** Założona wartość wskaźnika w roku 2023 to 6,7%. Prognozuje się, że w stosunku to wartości w roku bazowym (6,8%) wielkość ta obniży się o 0,1 punktu procentowego. Pozyskane dane za rok 2020 wykazały, że wartość ta wzrosła o 0,9 punktów procentowych.
- **Liczba obiektów (budynków i przestrzeni publicznych) objętych pracami remontowymi i adaptacyjnymi:** Założona wartość wskaźnika w roku docelowym to 27, natomiast w roku 2020 wyniosła 3. Oznacza to, że w roku 2020 zrealizowano przedmiotowy wskaźnik na poziomie 11,1%.

6. KOMITET REWITALIZACJI

Niniejszy dokument uzupełnia rozdział dotyczący Komitetu Rewitalizacji, stale obserwującego proces realizowania rewitalizacji w Toruniu. Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, określając zasady oraz tryb przygotowania, koordynowania i tworzenia warunków do prowadzenia i oceny rewitalizacji, nakłada na gminę obowiązek powołania Komitetu Rewitalizacji jako organu o funkcji opiniodawczej- doradczej.

Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą prezydenta. Jako organizacyjny łącznik między organami gminy a pozostałymi interesariuszami rewitalizacji, jest jednym ze środków zapewniających partycypacyjny charakter rewitalizacji.

Procedurę powołania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń poprzedziło podjęcie przez Radę Miasta Torunia Uchwały Nr 794/18 z dnia 25 stycznia 2018 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń.

Komitet Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń w latach 2018-2021 został powołany Zarządzeniem nr 200 Prezydenta Miasta Torunia z dnia 13 czerwca 2018 r. Komitet Rewitalizacji tworzy 20 Członków, a jego skład stanowią:

- 1) przedstawiciel mieszkańców obszaru rewitalizacji (Bydgoskie Przedmieście),
- 2) przedstawiciel mieszkańców obszaru rewitalizacji (Podgórz),
- 3) przedstawiciel mieszkańców obszaru rewitalizacji (Stare Miasto),
- 4) przedstawiciel spółdzielni mieszkaniowej zarządzającej nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji,
- 5) przedstawiciel wspólnoty mieszkaniowej zarządzającej nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji,
- 6) 2 przedstawicieli mieszkańców Gminy Miasta Toruń spoza obszaru rewitalizacji,
- 7) 2 przedstawicieli podmiotów prowadzących na obszarze Gminy Miasta Toruń działalność gospodarczą,
- 8) 2 przedstawicieli organizacji pozarządowych prowadzących działalność społeczną na obszarze Gminy Miasta Toruń,
- 9) 3 przedstawicieli Gminy Miasta Toruń i jej jednostek organizacyjnych,
- 10) 3 przedstawicieli Rady Miasta Torunia,
- 11) przedstawiciel Rady Okręgu działającej na obszarze rewitalizacji,
- 12) przedstawiciel organu władzy publicznej,
- 13) przedstawiciel podmiotu realizującego na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Zgodnie z w §3 ust.2 Uchwały Nr 794/18 Rady Miasta Torunia z dnia 25 stycznia 2018 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń, kadencja Członków Komitetu Rewitalizacji trwa 4 lata i jest jednolita, przy czym pierwsza kadencja Członków Komitetu, o których mowa w §3 ust.3 ww. uchwały trwa 2 lata i jest jednolita. Zgodnie z zapisami ww. uchwały posiedzenia Komitetu Rewitalizacji odbywają się nie rzadziej niż raz na kwartał. Członkowie Komitetu Rewitalizacji pracują społecznie. Za udział w posiedzeniach Komitetu nie przysługuje wynagrodzenie, dieta ani zwrot kosztów podróży. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 328 Prezydenta Miasta Torunia z dnia 6 listopada 2017 r. w sprawie ustalenia wewnętrznej struktury organizacyjnej i szczegółowego zakresu działania Biura Rewitalizacji Urzędu Miasta Torunia, obsługę administracyjną Komitetu Rewitalizacji zapewnia Biuro Rewitalizacji.

W roku 2020 w związku z upływem 2-letniej kadencji Członków Komitetu Rewitalizacji, o której mowa w §3 ust.3 Uchwały Rady Miasta Torunia Nr 794/18 z dnia 25 stycznia 2018 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń, przeprowadzono procedurę uzupełnienia składu Komitetu we wskazanych kategoriach:

- przedstawicieli Gminy Miasta Toruń,
- przedstawicieli Rady Miasta Torunia,
- przedstawicieli każdej z Rad Okręgu, działających na obszarze rewitalizacji,
- przedstawicieli organów władzy publicznej,
- przedstawicieli podmiotów, innych niż organy władzy publicznej, realizujących na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Następstwem przeprowadzonej procedury naboru była zmiana Zarządzenia Prezydenta Miasta Torunia w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń. W dniu 24 czerwca 2020 r. Prezydent Miasta Torunia podpisał Zarządzenie nr 111 zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń w latach 2018-2021.

Pierwsze spotkania Komitetu przybrały charakter informacyjno-szkoleniowy, podczas których sukcesywnie wdrażano jego Członków w kolejne zagadnienia rewitalizacyjne. Bieżące spotkania przybrały charakter wizji lokalnych, podczas których Członkowie Komitetu wizytują projekty infrastrukturalne na poszczególnych podobszarach rewitalizacji, przed/w trakcie/po realizacji zakresu prac, mając jednocześnie możliwość bezpośrednich spotkań z realizatorami projektów społecznych w konkretnych lokalizacjach. Harmonogram wizji lokalnych zakłóciły obostrzenia epidemiczne ostatniego roku. W związku z trwającym stanem epidemii SARS-CoV-2 oraz wynikającymi z tego faktu ograniczeniami, nakazami i zakazami zdecydowaliśmy się odłożyć w czasie spotkania Komitetu, mając na względzie przede wszystkim aspekt bezpieczeństwa uczestników spotkania w taki licznej grupie. Niemniej, pozostawaliśmy w kontakcie mailowym, przedkładając Członkom Komitetu również tą drogą roczny raport z działań Biura Rewitalizacji oraz raport dotyczący stanu realizacji projektów wpisanych do GPR. W czerwcu br. wróciliśmy do spotkań bezpośrednich wg harmonogramu wizji lokalnych obszaru rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń stanowi cenny organ opiniotwórczy doradczy. Skupiając szeroki wachlarz przedstawicieli interesariuszy, jest istotnym elementem partycypacji w trwającym procesie rewitalizacji.

7. OCENA AKTUALNOŚCI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.

W toruńskim GPR znajduje się 65 projektów, które w większości stanowią tzw. „przedsięwzięcia zintegrowane”, czyli łączące aspekt społeczny z infrastrukturalnym. Wdrożenie tych zadań odbywa się zgodnie z zasadą pierwszeństwa wdrożenia projektu „twardego” przed „miękkim”, a także uzależnienia konieczności przeprowadzenia robót budowlanych od zapotrzebowania lokalowego podmiotów, które widzą potrzebę implementacji w nich inicjatyw społecznych. Harmonogram realizacji poszczególnych projektów uwzględnia więc ww. opisaną regułę.

Wiedza na temat stopnia realizacji projektów rewitalizacyjnych pochodzi od podmiotów odpowiedzialnych za ich wdrożenie i odnosi się do danych z czerwca 2021 r. Spośród 65 projektów, 14 zostało zakończonych (co stanowi 21,5% poziomu realizacji Programu), 39 jest w trakcie realizacji (2 z nich czekają na podpisanie umowy dotacyjnej), 3 mają podpisane umowy o dofinansowanie, ale ich realizacja rzeczowa jeszcze się nie rozpoczęła, a dla 9 zadań planowane jest złożenie wniosków o dofinansowanie.

Aktualności GPR dokonuje się poprzez określenie poprawności doboru celów do projektów, których realizacja przyczynić ma się do niwelowania zidentyfikowanego stanu kryzysowego na obszarze rewitalizacji. Do każdego z 2 celów, 4 kierunków działań oraz 8 przedsięwzięć dopasowano projekty, których zadaniem jest zmniejszenie nasilenia negatywnych zjawisk.

Dobór projektów do celów, kierunków działań oraz rodzaju przedsięwzięć przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Zestawienie celów, kierunków działań oraz przedsięwzięć.

Cel 1: Aktywna integracja i włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	
Kierunek działania 1.1.: Animacja społeczna i aktywna integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz Kierunek działania 1.2.: Włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	
Przedsięwzięcie 1.1.1.: Aktywizacja seniorów	
nr projektu	Tytuł projektu
1	Aktywny senior
2	Remont i przebudowa budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 57 z przeznaczeniem na świadczenie usług w społeczności lokalnej - Etap I parter
3	REanimacja Bydgoskiej 52 – adaptacja zabytkowej kamienicy na cele społecznie użyteczne
4	Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytkowego budynku mieszkalnego na potrzeby społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu w Toruniu przy ul. Podgórskiej 2
42	Klub aktywizacji społecznej "Kamienica Inicjatyw"
82	Remont i przebudowa budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 57 z przeznaczeniem na świadczenie usług w społeczności lokalnej - Etap II
83	Remont i przebudowa budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 57 z przeznaczeniem na świadczenie usług w społeczności lokalnej - Etap III
84	Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytkowego budynku mieszkalnego na potrzeby społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu w Toruniu przy ul. Podgórskiej 2 - Etap I
85	Aktywni 60+
86	Aktywność bez barier
Przedsięwzięcie 1.1.2.: Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji	
5	Muzeum Historii Podgórza miejscem spotkań i aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem
7	Toruń dla Starówki, Starówka dla Torunia - wyjdź z szafy
8	Toruń dla Starówki, Starówka dla Torunia. Rewitalizacja X Liceum Ogólnokształcącego im. prof. Stefana Banacha w Toruniu odpowiedzią na potrzeby nowoczesnej przestrzeni społecznej
9	Centrum multimedialno-edukacyjne - Starówka dla Ciebie, Ty dla Starówki. Kompleksowy program aktywizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji
10	Utworzenie Centrum multimedialno-edukacyjnego - Starówka dla Ciebie, Ty dla Starówki na terenie IV Liceum Ogólnokształcącego im. Tadeusza Kościuszki w Toruniu
11	Działamy razem i uczymy się od siebie
12	Zagospodarowanie przestrzeni przy Szkole Podstawowej nr 11
30	Adaptacja wybranych pomieszczeń kamienicy przy ul. Mostowej 6 na cele społeczne
89	Stop izolacji społecznej
90	Zawalcz o siebie
94	Społeczna Agencja Pośrednictwa
Przedsięwzięcie 1.2.1.: Wsparcie osób chorych i z niepełnosprawnościami	
17	Mieszkanie treningowe „Arkadia”
19	My też jesteśmy aktywni 5
20	Adaptacja budynku przy ul. Młyńskiej 2-4 na cele aktywizacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnością
Przedsięwzięcie 1.2.2.: Wspieranie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi	
21	Wspólnie działamy, Toruń zmieniamy!
22	Przebudowa, adaptacja, modernizacja, remont i termomodernizacja budynku przy ul.

	Parkowej 3 na cele społeczne
23	Budowa windy, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania z budynku domu dziecka na budynek wielorodzinny z przeznaczeniem na mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej i mieszkania wspomagane dla osób bezdomnych z usługami oraz termomodernizacja budynku przy ul. Bydgoskiej 74 w Toruniu - Etap I
24	Rozwój Kamienicy Inicjatyw w obszarze aktywnej integracji o charakterze środowiskowym
25	Adaptacja budynku przy ul. Kopernika 22 wraz z podwórzem na cele społeczne
28	NOE - usamodzielnianie młodzieży
29	Bank Inicjatyw Społecznych
38	DZIAŁAJ LOKALNIE! - aktywizacja społeczności lokalnej na obszarach rewitalizowanych
81	Dotknąć Teatru
87	NOE - nowe życie samotnych rodziców
88	NOE - klub dla dzieci
91	NOE - usamodzielnianie młodzieży 2
92	Budowa windy, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania z budynku domu dziecka na budynek wielorodzinny z przeznaczeniem na mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej i mieszkania wspomagane dla osób bezdomnych z usługami oraz termomodernizacja budynku przy ul. Bydgoskiej 74 w Toruniu - Etap II
93	Budowa windy, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania z budynku domu dziecka na budynek wielorodzinny z przeznaczeniem na mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej i mieszkania wspomagane dla osób bezdomnych z usługami oraz termomodernizacja budynku przy ul. Bydgoskiej 74 w Toruniu - Etap III
Cel 2: Podniesienie standardu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji	
Kierunek działania 2.1.: Poprawa i wzmocnienie zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych oraz	
Kierunek działania 2.2.: Modernizacja infrastruktury w celu przeciwdziałania problemom społecznym	
2.1.1.: Aktywizacja zawodowa bezrobotnych kobiet	
31	Uwierzyć w siebie
32	Moje bezpieczne miejsce
33	Wspieramy mamy
34	Aktywna Kobieta
2.1.2.: Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji	
3	REanimacja Bydgoskiej 52 – adaptacja zabytkowej kamienicy na cele społecznie użyteczne
35	Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w Toruniu (III)
36	Akademia Współpracy
37	Aktywne włączenie społeczne na terenie Gminy Miasta Toruń
95	Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w Toruniu (IV)
96	Toruńskie Centrum Aktywności Społeczno-Kulturalnej
97	Toruń po mojemu!
2.2.1.: Działania aktywizujące poprzez dostosowanie przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji	
46	Rewitalizacja zabytkowego Parku Miejskiego na Bydgoskim Przedmieściu w Toruniu – 3 etap
47	Ogród Zoobotaniczny – miejsce aktywizacji społecznej
48	Zagospodarowanie i poprawa funkcjonalności terenu Ogrodu Zoobotanicznego wpływające na poprawę jego funkcjonowania – etap II
2.2.2.: Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	
49	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 61 w Toruniu w celu

	przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
52	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 60 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
53	Modernizacja budynku mieszkalnego wraz z podwórzem przy ul. Mickiewicza 146 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
54	Modernizacja budynku mieszkalnego wraz z podwórzem przy ul. Mickiewicza 150 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
55	Modernizacja budynku mieszkalnego wraz z podwórzem przy ul. Mickiewicza 148 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
60	Street art jako narzędzie aktywizacji mieszkańców i pobudzenie inicjatyw oddolnych
65	Modernizacja budynku Gazowni Miasta Podgórze w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
69	Modernizacja budynku mieszkalno/użytkowego (NGO) wraz z podwórzem przy ul. Piastowska 5/Jagiellończyka 2 w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
72	„Strefa Kreatywnego Czasu –miejsce spotkań i działań”
73	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Szeroka 26-28/Szczytna 2-4 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
76	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Szczytnej 10-12 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
77	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Szewska 10 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
79	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Prosta 3/3a w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
98	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Letnia 20 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

Adekwatność doboru projektów do celów i tym samym osiągnięcia pożądaných efektów mierzonych wartościami wskaźników oddziaływania będzie miarodajna, gdy realizacja zadań rewitalizacyjnych osiągnie wyższy stopień realizacji (na razie spośród 65 inicjatyw, 14 zostało zrealizowanych rzeczowo). Jak wcześniej wspomniano, zakończony projekt infrastrukturalny i podejmowane projekty społeczne będą musiały przejść jeszcze „próbę aklimatyzacji” w poszczególnych podobszarach rewitalizacji poprzez „akceptację” nowego miejsca i zaproponowanej oferty pomocowej przez społeczność lokalną.

Analiza stopnia realizacji GPR wykazuje poprawę dla wskaźnika „udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej”, ponieważ już w roku 2020 osiągnięto poziom korzystniejszy niż zakładano w roku docelowym. W przypadku wskaźników „udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych na danym obszarze” oraz „udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem na danym obszarze” notuje się niekorzystne wartości. Zdiagnozowanie przyczyn tego stanu wymaga szerszej analizy socjologicznej i ekonomicznej, która wskaże na związki przyczynowo-skutkowe pomiędzy poszczególnymi zjawiskami mającymi miejsce w różnych sferach życia oraz ujawni, które elementy składające się na równowagę społeczno-ekonomiczną zostały zachwiane. Niemniej, należy podkreślić, że wartości wskaźników społecznych z 2020 r. określone dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji są nadal gorsze niż średnia ich wartość dla miasta, co przemawia za koniecznością kontynuowania procesu naprawczego w formie pierwotnie zaplanowanej.

Mając powyższe na uwadze, na aktualnym etapie wdrażania GPR, zamiast wprowadzenia zmian wybrano dalszy monitoring procesu rewitalizacji. Więcej szczegółowych informacji dostarczy bowiem raport końcowy/ewaluacja zaplanowana po realizacji wszystkich projektów rewitalizacyjnych.

8. PODSUMOWANIE OCENY

Biuro Rewitalizacji odpowiedzialne za koordynację procesu rewitalizacji w Toruniu systematycznie (raz na kwartał) monitoruje postęp wdrożenia założeń GPR i sprawdza stopień przełożenia ich na cele poprzez agregację stosownych danych od poszczególnych realizatorów przedsięwzięć. Takie zestawienie na temat zadań infrastrukturalnych i społecznych znajdujących się na liście podstawowej przekazywane jest do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Ww. informacje pozwalają na zidentyfikowanie ewentualnych nieprawidłowości i opóźnień oraz określenie rozwiązań służących ich niwelacji.

W lipcu 2021 r. Biuro Rewitalizacji przekazało do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego *Sprawozdanie z efektywności podejmowanych działań rewitalizacyjnych ujętych w programie rewitalizacji*. Biorąc pod uwagę, że efektywność stwierdzana jest na podstawie danych mierzalnych, w sprawozdaniu zawarto informacje dotyczące wartości wskaźników, które posłużyły delimitacji obszaru rewitalizacji.

Przedmiotowe sprawozdanie stanowi najbardziej kompleksowy dokument, jaki opracowano od momentu uchwalenia toruńskiego GPR. Zawiera ono zarówno dane wskaźnikowe, jak i te, które odnoszą się do stopnia realizacji celów oraz wizji poprzez określenie zaawansowania poziomu implementacji projektów rewitalizacyjnych, a także poprawności i trafności ich doboru względem niwelacji rozpoznanych problemów występujących w poszczególnych podobszarach.

Często przyjęte efekty rewitalizacji są widoczne po kilku, a nawet kilkunastu latach od zakończenia inwestycji i inicjatyw społecznych, dlatego też pierwsze dwa, trzy lata obowiązywania GPR to zbyt krótki czas na stwierdzenie konieczności wprowadzenia zmian. Dodatkowo, stopień wdrożenia projektów wskazuje na potrzebę kontynuowania projektów, z których wiele zakończy się w 2023 roku.

Na obecnym etapie realizacji, GPR odpowiada zdiagnozowanym potrzebom mieszkańców, wskazane przedsięwzięcia stwarzają szansę na realizację przypisanych im celów oraz wizji. Na obecnym etapie realizacji GPR uznać należy za aktualny.

SPIS TABEL I MAP

TABELA 1. LICZBA LUDNOŚCI PODOBSZARU BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE W LATACH 2015-2020 (STAN NA 31 GRUDNIA).....	11
TABELA 2. LICZBA LUDNOŚCI PODOBSZARU BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE W WIEKU POPRODUKCYJNYM W LATACH 2015-2020 (STAN NA 31 GRUDNIA).	11
TABELA 3. UDZIAŁ LUDNOŚCI W WIEKU POPRODUKCYJNYM W LUDNOŚCI OGÓŁEM NA PODOBSZARZE BYDGOSKIEGO PRZEDMIEŚCIA I CAŁEGO MIASTA (STAN NA 31 GRUDNIA).	11
TABELA 4. LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2015-2020 (STAN NA 31 GRUDNIA).	12
TABELA 5. UDZIAŁ OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2015-2020 (STAN NA 31 GRUDNIA).....	12
TABELA 6. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH ZE WSKAZANIEM BEZROBOTNYCH KOBIET NA PODOBSZARZE PODGÓRZ W TORUNIU W LATACH 2015-2020 (STAN NA 31 GRUDNIA).	13
TABELA 7. UDZIAŁ BEZROBOTNYCH KOBIET W OGÓLNEJ LICZBIE OSÓB BEZROBOTNYCH W LATACH 2015-2020 (STAN NA 31 GRUDNIA).	13
TABELA 8. UDZIAŁ OSÓB OBJĘTYCH WYROKAMI EKSMISYJNYMI W LUDNOŚCI OGÓŁEM NADANYM OBSZARZE W LATACH 2015-2020 (STAN NA 31.12).	14
TABELA 9. UDZIAŁ BUDYNKÓW, BUDOWLI, KTÓRYCH STAN KONSTRUKCJI OGRANICZA LUB UNIEMOŻLIWIA ICH UŻYTKOWANIE W OGÓLE OBIEKTÓW DANEGO OBSZARU – STAN NA 31.12.	15
TABELA 10. STAN REALIZACJI PROJEKTÓW INFRASTRUKTURALNYCH.	16
TABELA 11. STAN REALIZACJI PROJEKTÓW SPOŁECZNYCH.....	19
TABELA 12. ZESTAWIENIE PRYZNANYCH DOTACJI W LATACH 2018-2021.	21
TABELA 13. BENEFICJENCI PROGRAMU „MOJE PODWÓRKO” W ROKU 2020 WRAZ Z WYKAZEM WARTOŚCI PROJEKTÓW I PRYZNANEGO DOFINANSOWANIA.	23
TABELA 14. BENEFICJENCI PROGRAMU „MOJE PODWÓRKO” W ROKU 2021 WRAZ Z WYKAZEM WARTOŚCI PROJEKTÓW I PRYZNANEGO DOFINANSOWANIA.	24
TABELA 15. ZESTAWIENIE WARTOŚCI WSKAŹNIKÓW ODDZIAŁYWANIA W ROKU BAZOWYM, W ROKU 2020 ORAZ W ROKU DOCELOWYM – 2023.	27
TABELA 16. ZESTAWIENIE CELÓW, KIERUNKÓW DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ.....	31
MAPA 1. GRANICE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI.....	5
MAPA 2. GRANICE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI NA TLE MIASTA.	6
MAPA 3. LOKALIZACJA PROJEKTÓW TECHNICZNYCH I/LUB PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNYCH NA BYDGOSKIM PRZEDMIEŚCIU.	7
MAPA 4. LOKALIZACJA PROJEKTÓW TECHNICZNYCH I/LUB PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNYCH NA STARYM MIEŚCIE.	8
MAPA 5. LOKALIZACJA PROJEKTÓW TECHNICZNYCH I/LUB PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNYCH NA PODGÓRZU.....	9